

esetre jól megizesítve. Ráérő és erősen felgerjedt hölgyikék körül, fülledt légkörben, némi szerelmesdi folyik, különös alakokkal megtűzdelve. A lélektani elemzés «bravurossága», írói ambícióaltsága mindenestre a «különös» alakokkal kapcsolatos. Dr. Ráczra gondolunk elsősorban, a külföldről épp az imént hazapottyant filológusra és humanista széplélekre, aki szánalmasan szenttelen és ügyetlen, de mégis jól és eredményesen mozog a szerelmi játékokban. Ügylátszik, a sutaságában volt a vonzóereje. Mégkomplikáltabb és ellenszenvesebb figura Büchler, az orvosprofesszor, a felszarvazott férj, — aki valami egészen különös szövevényességű gyávaságban szenvedve — állandóan békít, kiegyenlít, elposványosít és rothaszt, noha tudja, hogy alaposan megcsalják.

Déry e könyvében bizonyos polgári szalonok ráérő nőinek szerelmi viselkedését ábrázolja, mindenestre kiábrándítóan. Jellemző «polgári játék» ez a felhőjáték; épp az a megdőbbentő benne, hogy dicstelen alakjai telítve vannak az ellentmondásokkal, hazugságokkal, ráadásul silány és antiszociális életüket valami magasabbrendű életformának képzelik. Erről a képzelődésről rántotta le a leplet az író.

VAJTAI ISTVÁN

ELMÁR GRIN: DÉLRŐL FÚJ A SZÉL. (Új Magyar Könyvkiadó.)

Finn regény és az ember a finn regényektől valami különlegest vár. Valami olyat, amelyet csak ők írhatnak ott északon. Az idill pompás naitásával indul a regény. Megelevenedik előttünk Einari kódombon épült kis házikójának a környéke. Életre kelnek a személyek is, Elza, Einari felesége, Kurkimäki úr, a gazdag és cselédeit kihasználva gazdagodó paraszt. De a második világháborúban vagyunk, közvetlenül a finn-orosz háború előtt, kell valaki, aki az elkövetkező új világot képviselje. Ez Vilhó, az Einari testvére. Eliás az egyéni zsákmanó után futó, faszalódó társadalom megtestesítője s hogy teljesebb legyen a rajz Kurkimäki leánya, Hilda személyében az értelmiségi ifjúság is jelen van.

Lehetetlen észre nem venni, hogy nem véletlenül válogatta így össze az író a személyeket hogy valami általá-

nosabb érvényű igazság kifejezésre törekszik, s ha jobban megvizsgáljuk föl is ismerjük könnyen ezt az igazságot.

Azt az utat tárja elénk, amely a regény hősenek naiv egyszerűségétől, öntudatlanságától fokozatosan vezet a reális valóság fölméréséig. Az a finn paraszt válik lassan öntudatos, az új világot megértő emberré, aki előbb szinte együgyű megadással viselte nyomorúságát, hagyta, hogy kihasználják, letiporják, megalázzák. Nehéz robotjában csak azért küzködött, hogy egyszer legalább saját háza, kertje legyen. Einari háza bizony nagyon kicsi volt s nem is valami jó helyen épült, mégis csaknem úgy érezte, hogy elért mindent, amit egy ilyen élesett finn paraszt elérhet. Szinte megható, ahogy közben egymásután tárnak föl mégis az újabb és újabb vágyak. Néha az igazság, az emberi öntudat is föleszmél benne, de mit tehet! Ott van Vilhó, meg körülötte a forrongó világ, a háború, Sok apró és nagy elemény döbbsenti rá, hogy mindaz ami eddig volt, hazug pusztulásra ért világ volt. Elmúlt, nem várja vissza senki. Grin ezt el is tudja hitetni velünk.

S. J.

SZÁNTÓ GYÖRGY: NÁSZINDULÓ. (Bárd Ferenc és Fia kiadás.)

A regény cselekménye az aradi vértanúk szobra körül bonyolódik és Szántó György, aki szereti a regénytechnikai meglepetéseket, most azzal akarja meglepni az olvasót, hogy regénye főhősenek nem embert, hanem szobrot tesz meg. Körülbelül száz évnvi magyar történelmet akar megvillantatni, a 48-as szabadságharcától a mostani felszabadulásig, de valójában mégsem a történelem a «hőse» a regénynek, hanem *Verticsán Hortenzia*, ez a Jókai regényekre emlékeztető angyali hölgy. Szerelmi regénytől van szó: csak a vőlegények már halottak — az aradi tizenhárom az — és az ő kegyelettel és különös nosztalgiával ápolgatott emlékek akadályozza meg az eszményi hősnőt abban, hogy a testi szerelem boldogságáig eljusson. Erről a hamvába halt szerelemről mond kissé szirupos mesét az író. De nemcsak a mese édeskés, hanem a szereplők között sincs egy se, akinek akár társadalmi vonatkozásban, akár